

λαμπρόφωτα τὰ σύγνεφα, ποῦ ἦταν σκορπισμένα ψηλά.

Κύτταζε ψηλά τὲς βάρκες καθὼς διέβαιναν καὶ ξάφνου σταῦθηκε στὸ πᾶτημά της. "Ω! πῶς τὸν βλέπει. Μοναχὰ αὐτὸν καὶ τίποτε ἄλλο, τίποτε. Ἡ θάλασσα, ὁ οὐρανὸς, τὰ βουνά, τὰ πρόσωπα τ' ἀδιάφορα, ὅλα, ὅλα, δὲν εἶνε παρὰ ἓνα θολωμένο φόντο γύρω ἀπ' τὴν ἀσύγκριτη ζωγραφικὰ ποῦ φαντάζει μπρὸς 'ς τὰ μάτια της δυνατὴ καὶ ὁλόγλυκη.

"Ω! νὰ μπορούσε νὰ σταματήσει τὴ βάρκα του, νὰ πάη μαζί του, νὰ μὴν ἰὸν ἀφίση πουθενὰ μοναχόν.

Δὲν μπορούσε, δὲν μπορούσε! Στὴν ἀδυναμία αὐτῇ, μία παραξένη λύσσα ξύπνησε μέσα της, καὶ ἔσφιγγε τὰ δόντια καὶ ἔσφιγγε τὲς γροθιὰς καὶ τέντωνε τὰ μάτια στεγνὰ-στεγνὰ καὶ πονεμένα.

Ἀγάλια-γάλια ἔριχνε τὸ σουρούπωνμα τὴ σταχτερὴ του ἄχνα ἀπάνω στὴ μεγάλην ἀμμουδιὰ καὶ στὴ, μεγάλη θάλασσα. Δειλὰ τ' ἄστέρικ τρυπούσανε ψηλά τὸ σκοτεινὸ σεντόνι, ἀγάλια-γάλια καὶ στὴν ψυχὴ της ἡ μεγάλη φουρτούνα τῆς λύσσας ἡμέρωσε καὶ ἔγινε ὅλη ἓνα πέλαγο θαμπό, θλιμμένο πέλαγο ἀπὸ πολὺπικρο δάκρυ, ἐνῶ συλλογίζονταν ἀδιάκοπα ἐκεῖνον, ποῦ τῆς ἔμαθε ὅλα τὰ τραγούδια τῆς ζωῆς καὶ ὅλα τὰ μοιρολόγια...

Τριγύρω της κανένας. Ὡς μακριὰ ἀπλώνεται ἡ ἀμμουδιὰ καὶ χάνεται ἀτέλειωτη, ἀπελπισμένη, σὰν ὄνειρο ποῦ σβύνεται, σὰν κάποιος γλυκόπικρης χροᾶς ἡ ἐνθύμησις ἡ χλωμή.

Ἐκπλώθηκε κάτω καὶ ἀκούμπησε τὸ κεφάλι στὰ κρουρὰ χαλίκια. Τριγύρω ψυχὴ. Τίποτ' ἄλλο παρὰ ἡ μεγάλη ἀμμουδιὰ καὶ ἡ ἀπέραντη θάλασσα.

Ἀπὸ μακριὰ τὸ κύμα ἔρχονταν μὲ φυσομάνημα, ἐνῶ ἄλλο ψηλότερο τὸ καθελλίκευε καὶ τὸ προσπερνοῦσε μ' ἓνα βουητὸ βαρὺ, σὰ γέλιο θριάμβου.

Κι' ἀπλώνετο τῶν μεγάλων κυμάτων ἡ βοή, τῶν κυμάτων ποῦ κυλοῦσαν μεθυσμένα στὸ μολυβένιο τῆς θάλασσας χοροστάσι, καὶ ὕστερα ξέσπαζαν μὲ λύσσα ἢ μὲ ξανάσασμα στὴν ἀμμο καὶ στὰ βράχια.

Καὶ νόμισε πῶς ἦτανε καὶ αὐτὴ ἓνα τῆς θάλασσας παιδί σὰν τὰ κύματα, καὶ ἐπρόσμενε νὰ τὴν ἀρπάξῃ ξανά στὴν ἀγκυλιά της, νὰ τὴν κυλήσῃ στὸ μολυβένιο χοροστάσι τοῦ πόνου καὶ τοῦ μεθυσιοῦ της...

Τὸ ἄπειρο ἐπάνω της, τὸ ἄπειρο τριγύρω, τὸ ἄπειρο μέσα της! Θεέ! καὶ ποῦ νὰ κυττάξῃ, νὰ γύρῃ ποῦ ;...

ΚΑΚΑΡΕΘΗ ΔΙΠΛΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

ΝΙΚΑΙΑ

Ὁ ναὸς τῆς ἁγίας Σοφίας

ΕΝ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Πινακοθήκης» (ἀριθ. 118) ἐγράψαμεν περὶ τοῦ ἐν Νικαίᾳ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως. Συμπληροῦντες τὴν περιγραφὴν τῶν μνημείων τῆς Νικαίας, παραθέτομεν ἑτέραν εἰκόνα, παριστῶσαν τὰ ἑρείπια τοῦ ἐκεῖ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας.

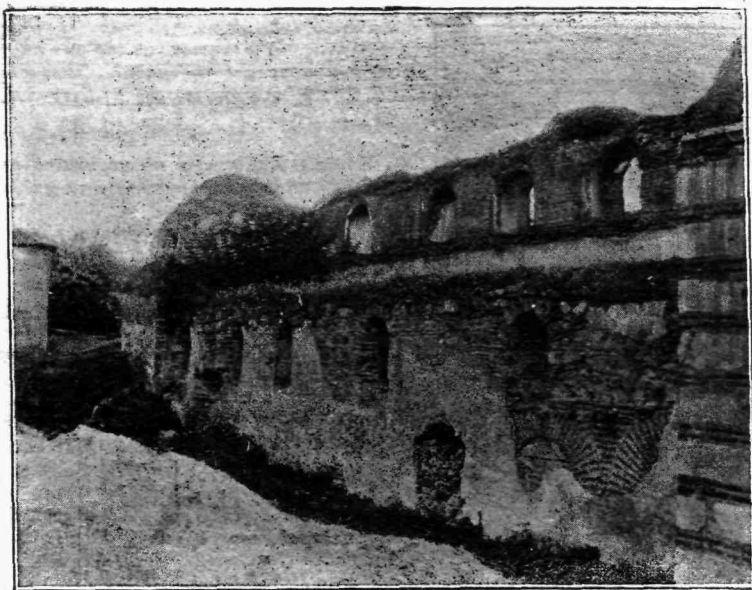
Ἐκ τοῦ ναοῦ τούτου τῆς Ἀγίας Σοφίας ὁ χρόνος ὀλίγιστα ἑρείπια διαφύλαξε, ἦτοι τέσσαρας τοίχους ὕψους 3 μέτρων ἄνευ στέγης καὶ ἄνευ ἐπιγραφῶν. Καὶ ἐκ τῶν ἐλαχίστων ὁμῶς τῶν διασωθέντων, φαίνεται ὅτι ἦτο ἐκκλησία κομφή καὶ ἀρχιτεκτονικῶς ὡραία, διατηροῦσα κάποιαν ἐλαφρότητα, χάριν καὶ ἀρμονίαν. Ἦτο ὡς εἰκάζεται, βασιλικὴ μετὰ θόλου, πλουσίως κεκοσμημένη διὰ ψηφιδωτῶν καὶ εἰκόνων. Πότε ἀκριβῶς ἐκτίσθη παραμένει ἄδηλον. Ὅτι εἶνε βέβαιον εἶνε ὅτι ὑπὸ τῶς θόλους καὶ τὰς στοάς της συνηλθον οἱ 367 πατέρες τῆς Ζ'. Συνόδου. Ἐντὸς τοῦ ναοῦ τούτου ἡ εἰκονομαχία ἐπισήμως κατεδικάσθη καὶ αἱ εἰκόνες ἀνεστηλώθησαν ἐπισήμως ἐν τοῖς ναοῖς.

Ἡ στήλη τοῦ Κασίου.

Ἀπὸ τὰ περιεργότερα μνημεῖα τῆς Νικαίας εἶνε ἡ στήλη τοῦ Κασίου, ὕψους ἐν μέσῳ πεδιάδος καὶ εἰς ἀπόστασιν 7 χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς λίμνης. Ὡς πανήφυλος μαρμαρίνη κυπάρισσος τείνει τὴν κορυφὴν της πρὸς τὸν οὐρανὸν ἡ

Νικαία.—Ἡ στήλη τοῦ Κασίου.

Νίκαια. — Ὁ ναὸς τῆς Ἀγ. Σοφίας.

στήλη αὕτη ἐπὶ βάσεως τετραγωνικῆς ὕψους 2,70 μέτρ. φερούσης πρὸς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τρεῖς βαθμίδας, ἐφ' ὧν ὑψοῦται ὁ κυρίως ὀβελίσκος ὅστις ἀποτελεῖται ἐκ πέντε τριπλεύρων ἐπαλλήλων λίθων.

Τὸ ὕψος τῆς στήλης εἶνε 14 μέτρων. Ἐπὶ τοῦ πρώτου τριγωνικοῦ λίθου ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιγραφή «Γ. Κάσσιος Φιλίσκος Κασσίου Ἀσκληπιδότου υἱὸς, ζήσας ἔτη ΠΓ.»

Ἡ ἱστορία ἀναφέρει πολλοὺς Κασσίους. Ἡ ἐπιγραφή ὁμιλεῖ περὶ Καστίου Φιλίσκου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀσκληπιδότου, ὅστις ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ Καίσαρος διὰ τὴν φιλίαν του πρὸς τὸν ποιητὴν Σοράννον· δὲν εἶγε ὁμως ἀπίθανον νὰ ἀνήκῃ καὶ εἰς τὸν Διώνα Κάσσιον ὅστις καὶ Νικαεὺς ἦτο καὶ ἀπέθανεν ἐν Νικαίᾳ, ζήσας ὑπὲρ τὰ 80 ἔτη, ἦτο δὲ τοιαύτῃ ἡ κοινωνική του θέσις ὥστε νὰ ἀξιωθῇ παρὰ τῶν συμπολιτῶν του τοιαύτης τιμῆς. Ὅπως δὲ ποτε ὁ ὀβελίσκος ἀνήκει εἰς τὸν Α' μ. Χ. αἰῶνα.

ΚΡΗΤΙΚΑ ΑΝΑΚΤΟΡΑ*)

Ἀνάκτορα Κνωσοῦ

Ἐξ ἀνάκτορα ἔχουν ἀποκλυφθῇ μέχρι τοῦδε ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Κρῇτῃ πάντα συγχρόνως περίπου κτισθέντα, περὶ τὰ μέσα τῆς Β'. π. Χ. χιλιετηρίδος. Τὸ μεγαλειότερον τούτων καὶ πλουσιώτερον εἶνε τὸ τῆς Κνωσοῦ, μετὰ τοῦτο ἔρχονται κατὰ σειρὰν τὸ τῆς Φαιστοῦ, τὸ τῆς Ἀγ. Τριάδος, τὸ τῶν Γουρνιῶν καὶ τὸ τῆς Τυλίσου.

Τῶν ἀνακτόρων αὐτῶν θαυμαστή

*) Δεπτομερὴ περιγραφὴν αὐτῶν ἔδη μοῦσειυσεν ὁ κ. Ἰωσήφ Χατζηδάκης εἰς τὴν «Κρητικὴν Στοὰν» τοῦ ἔτους 1909.

εἶνε ἡ ἀρχιτεκτονική, στηριζομένη ἐπὶ σχεδίου σοφωτάτου ὑπὸ ἐποψίν ὑγιεινῆς, φωτισμοῦ, στερεότητος καὶ συγκοινωνίας.

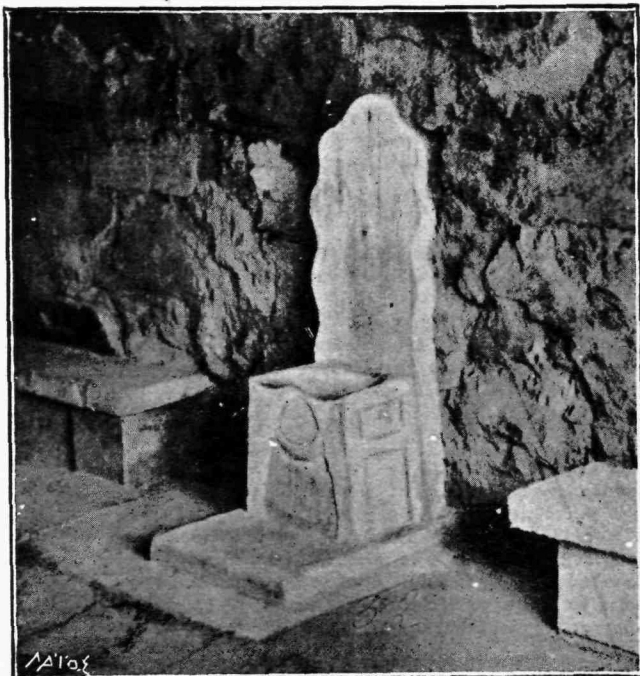
Ἡ ὑπ' ἀρ. 1 εἰκὼν παριστᾷ τὸν ὑπάρχοντα ἐν τῇ ἀνακτόρῃ τῆς Κνωσοῦ θρόνον. Μετὰ τὴν κεντρικὴν αὐλὴν διάδρομος ὁδηγεῖ εἰς προθάλαμον, καὶ εἶτα εἰς θάλαμον φέροντα γύρω κτιστὰ καθίσματα (πεζοῦλες) ὡς φαίνεται ἐν τῇ εἰκόνι (ἀρ. 1), εἰς τὸ μέσον δὲ τοῦ δεξιᾶ τῇ εἰσερχομένῃ τοίχῳ ὑπάρχει θρόνος ἐκ γύψου. Ἀντικρὺ τοῦ θρόνου εὐρέθησαν τρεῖς βάσεις στρογγυλῶν τοιούτων, συμπληρωθέντων νῦν κατὰ μίμησιν τοιχογραφιῶν.

Εἰς ἕτερον δωμάτιον τοῦ αὐτοῦ ἀνακτόρου, εἰς δύο βαθεῖς τετραγώνους λάγκους εὐ-

ρέθησαν τὰ ἐκ πορσελάνης ὀνομαστὰ τῆς Κνωσοῦ Εἰδώλια καὶ ἄλλα ἀντικείμενα τέχνης (εἰκὼν 2) Ὅ εἰς τὸ μέσον τῆς εἰκόνος (ἀρ. 2) σταυρὸς ἦτο ἀντικείμενον λατρείας, παριστᾷνον ἄστρον ἀπλοποιημένον μὲ τέσσαρας μόνον ἀκτίνας.

Ἀνάκτορον Τυλίσου.

Ἡ ὑπ' ἀρ. 3. εἰκὼν παριστᾷ μικρότερον σχετικῶς ἀνάκτορον, τὸ τῆς Τυλίσου, ὅπερ ὁμως ἔχει τὴν αὐτὴν μὲ τὸ τῆς Κνωσοῦ ἀρχιτεκτονικὴν διάταξιν.

Κρητικὰ ἀνάκτορα. — 1. Θρόνος Κνωσοῦ.

Κρητικά ανάκτορα. — 2. Μικροί θεοί και αναθήματα.

ΜΕΙΔΙΑΜΑΤΑ

Ποιητής (μικρού αναστήματος καθρεπτιζόμενος, με λύπη). — Μ' αὐτὸ τὸ ἀνάστημα τί ἀσχημον ἀνδριάντα θὰ μοῦ κάμουν μιὰ μέρα!

*
Ἀρχιεργάτης τυπογραφείου. — Κύριε ἀρ-
χισυντάκτα, ἡ εἰκὼν τῆς μάχης χάλασε ἀπά-
νω στὴν πλάκα· δὲν φαίνεται τίποτε παρὰ
μιὰ μεγάλη μουντζούρα.

— Χρὴ! Δὲν πειράζει, βάλτε ἀποκάτω:
Νυκτερινὴ ἐπίθεσις τῶν Ἀλβανῶν κατὰ τῶν
Τούρκων.

*
— Ὁ συνθέτης λοιπὸν λογοκλοπίδης δὲν
ἐτελεῖωσε τὴν νέαν του ὑπερέττα;

— Ὅχι, ὁ δυστυχὴς, ἔχασεν αἰφνιδίως τὴν
μνήμην του.

*
Ὁδηγίαι πρὸς ἐπιτυχίαν.
Ὁ διευθυντὴς θεάτρου (πρὸς τὸν σκηνοθέ-
την). — Ἐχε ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι ὅσο μακρύτερη
εἶνε μιὰ ὑπερέττα, τόσο κοντύτερα πρέπει
νὰ εἶνε τὰ φουστάνια τῶν γυναικῶν.

*
— Ἀλλ' αὐτὸ τὸ φυλλάδιον τοῦ περιοδι-
κοῦ εἶνε πολὺ μεταχειρισμένο.

— Ναι, συνήθως τὸ δανείζω τῆς Κυρια-
κῆς στὴν ὑπηρέτρια.

— Ἀλλὰ δὲν βαρεῖται νὰ διαβάξῃ διαρκῶς
τὸ ἴδιο;

— Ἀ ὄχι! Ἐίρτε, εἶνε μὲν κἀνὰ τὸ ἴδιο
φυλλάδιο, ἀλλὰ διαρκῶς εἶνε νέα ὑπηρέτρια.

*
Ἀπερίσκεπτος κριτικὴ:
Ζωγράφος: Ὡστε δὲν ἐσφράγισεν ὁ δικα-
στικός κλητὴρ καὶ μόνον τὰς εἰκόνας ἀφῆ-
κεν ἀσφραγίστους. Ἀπορῶ πολὺ.

Νοικοκυρά: Ὡ, ἐφαίνετο ὅτι ἦτο εἰδήμων.

*
Ἀραις παρεξηγήσεως.
Σπουδαστής: Κύριε, διατί μὲ κυττάξετε ἔτσι; Δὲν
σᾶς τὸ ἐπιτρέπω!

Κύριος: Παρτὸν, ὡς καλλιτέχνης εὗρισκω τόσα χα-
ρακτηριστικὰ στὸ πρόσωπό σας... κάμνω μελέτας.

Σπουδαστής (διακόπτων). Ἀ, αὐτὸ διαφέρει. Μοὶ ἐπι-
τρέπετε νὰ μάθω τὸ ἀξιότιμον ὄνομά σας;

Κύριος: Λεμάν, ζωγράφος ζῶων.

*
Ζήλεια.
Συγγραφεὺς (νεόπαντρος). — Τί Νίτσα, σὲ ξαναβρίσκω
μὲ τὸ βιβλίον ἐνὸς ἄλλου στὸ χέρι;

Δὲς λαποδύται ἀνοίγουν μαγαζί γυ-
ναικείων ἐνδυμάτων.

Ὁ ξνας. — Γιάννη, τὸν νοῦ σου μὴν πάρῃς
κανένα φουστάνι τῆς μόδας. Ἔως ὅτου
νὰ τὸ πᾶς στὸ σπῆτι σου βγαίνει ἄλλη
μόδα.

*
Κυρία. — Καλὸ εἶνε τὸ πορτραῖτό μου
ποῦ μοῦ κάματε, ἀλλὰ βρίσκω τὰ μαλλια
μου κορμᾶτι σκοδρα.

Ζωγράφος. — Αὐτὸ διορθώνεται εὐκολά·
θέλετε νὰ τὰ ἀλλάξετε σεις ἢ ἐγώ;

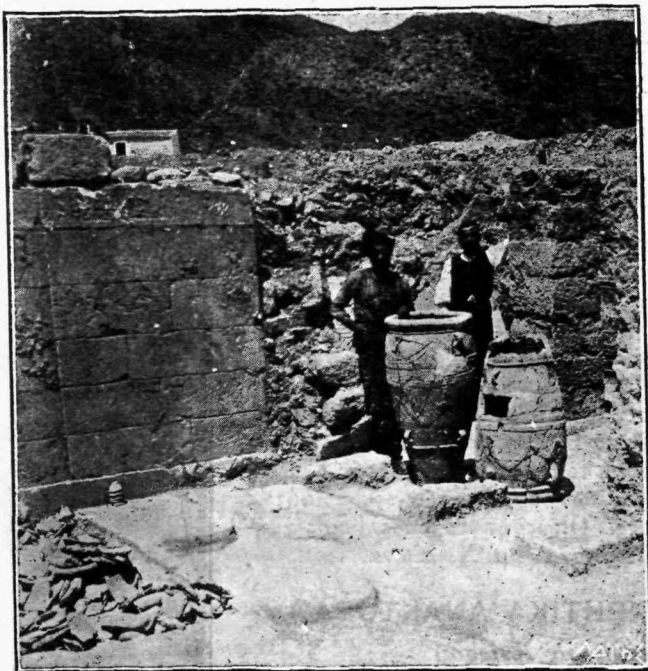
*
Στιχουργὸς (μάτην ζητῶν εἰς τὴν ἀφη-
μερίδα τὴν ἀγγελίαν τῶν ἀρραβόνων
του). — Πρίεργον, τί κι' αὐτὴν νὰ μοῦ ἔρ-
ρισαν στὸ καλάθι;

*
Ἐνας χωρικός. — Ἐφερα μαζί μου ἀπὸ
τὴν πόλιν ἓνα βρόμμετρο. Δείχνει ὅταν
πρόκειται νὰ βρέξῃ.

Ἄλλος χωρικός. — Τί ἔξοδα πήγαες κι'
ἔκαμες! Τότε γιατί σοῦ τοὺς ἔδωσαν, ἄν-
θρωπε, τοὺς ρευματισμοὺς σου ὁ καλὸς Θεός;

*
Ἡ μικρὴ Α (πρὸ τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου). — Τί
φοδερὰ μεγάλη μέση εἶχαν τὰ κορίτσια στὰ παλῆα
χρόνια!

Ἡ μικρὴ Β. — Ναι, ἀλλὰ τότε οἱ ἄνδρες νὰ εἴ-
χαν μακρύτερα χέρια!

Κρητικά ανάκτορα. — 3. Ἀνάκτορον Τυλίσου.

Συντάκτης (πρὸς συγγραφέα). — Καὶ τὸ τελευταίον
ἐρωτικὸν διήγημά σας τελειώνει πάλιν μὲ γάμον· ἀλλὰ
σᾶς παρακαλῶ, μὴ διῆτε τόσο τραγικὸν τέλος εἰς τὰ
διηγήματά σας.

*
Κυρία. — Λοιπὸν συγκατένευσεν ὁ ἄνδρας σου νὰ τρα-
γουδήσῃς εἰς τὴν φιланθρωπικὴν ἐορτήν; Ἀλλὰ πῶς
τὸν κατάφερες;

Ἄλλη κυρία. — Τοῦ εἶπα ἀπλούστατα, ἂν δὲν τρα-
γουδήσω εἰς τὴν φιλανθρωπικὴν ἀγοράν, θὰ τραγου-
δήσω στὸ σπῆτι!